

як позитивне. В такому випадку педагоги можуть самі створювати і розробляти освітні інновації та вирішувати нестандартні завдання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бачинська Є. Сучасні підходи до організації методичної роботи з педагогічними кадрами / Є. Бачинська // Підручник для директора. – 2003. – №7-8. – С. 3-24.
2. Гладка Н.М. Інноваційні форми науково-методичної роботи із педагогічними працівниками / Н. Гладка // Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, 2011 – с.88
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичковська. – К.: Академвидав, 2004
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : посібник / І. М. Дичківська. – 2-ге вид., допов. – К. : Академвидав, 2012. – 352 с.
5. Павлютенков Є. М. Організація методичної роботи / Є.М.Павлютенков, В. В. Крижко. – Х. : Основа, 2006. – 80 с.

Євчук Анна Сергіївна. Роль та особливості впровадження інновацій у методичну роботу закладу освіти

Статтю присвячено проблемі впровадження інновацій у методичну роботу закладів освіти. Уточнено поняття «інновація», описано інноваційну діяльність у методичній роботі, зокрема інноваційну педагогічну діяльність, її роль та інновації в педагогічній інтерпретації. Вказано на ефективність впровадження інновацій. Описано головні проблеми та труднощі при впровадженні інноваційних технологій у методичну роботу освітнього закладу.

Ключові слова: інновація, інновації в освіті, інноваційна діяльність, інноваційні технології, методична робота.

Yevchuk A.S. The role and specific features of innovation in the methodical work of the educational institution

The article is devoted to the introduction of innovations in the methodical work of educational institutions. The concept of "innovation" is specified, innovative activity in methodical work is described, in particular innovative pedagogical activity, it's role and innovations in pedagogical interpretation. The efficiency of innovation implementation is indicated. The main problems and difficulties in the introduction of innovative technologies in the methodical work of the educational institution are described.

Key words: innovation, innovations in education, innovative activity, innovative technologies, methodical work.

УДК 378[008(477)+101.1]

ЗАДОЯ С.Ю.,

аспірантка,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі,

м. Переяслав, Україна

ДОМІНАНТНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ БАНДУРНОГО МУЗИКУВАННЯ

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування галузі освіти і культури, відродження і розвитку національної музичної культури зростає роль і значення музичного виховання як засобу формування духовно-морального світу особистості, яке акумулює в собі різноманітні аспекти пробудження національної та громадянської свідомості, творчих сил і здібностей, розвитку творчого потенціалу людини. У державних документах (Закон про вищу освіту, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.) визначено основні шляхи ефективної підготовки майбутніх фахівців в умовах модернізації освітнього процесу у відповідності до загальноєвропейського культурноосвітнього контексту. Отже, «розвиток вищої педагогічної освіти невід'ємно пов'язаний із модернізацією фахової підготовки учителів шляхом реалізації стратегії випереджального розвитку, що забезпечує цілісне й системне оновлення навчально-виховного процесу» [2].

З огляду на те, що в системі української музичної культури важливе місце посідає бандурне мистецтво, наразі загострюється проблема підготовки майбутнього педагога-музиканта до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування. Серед засобів, які сприяють успішному вирішенню означеної проблеми, значний інтерес становить ансамблеве бандурно-інструментальне

музикування. Відзначимо, що в останні десятиріччя в Україні намітилися позитивні тенденції до адекватного розуміння ролі дитячих ансамблів бандуристів, які здебільшого існують у школах мистецтв і рідше в загальноосвітніх школах. До речі, зазначимо, що в сучасних педагогічних вищих закладах освіти існують певні прогалини у підготовці майбутнього педагога-музиканта до творчого здійснення процесу ансамблевого бандурного навчання та виховання, зумовлені практикою залучення студентів до бандурного музикування як могутнього засобу музично-виховного впливу та розвитку творчого потенціалу особистості. Інтенсивно зростає підвищення попиту на педагогів, які спроможні виконувати свої професійні обов'язки на високому рівні, підходити нестандартно і в найбільш ефективний спосіб до вирішення завдань розвитку творчого потенціалу учнів, значно актуалізує проблему дослідження. Проблема творчості вчителя та учнів виступає пріоритетом не лише вітчизняної педагогіки. Це і світова проблема. Вона настільки актуальна, що нині є проблемою століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми дослідження дає змогу стверджувати, що проблема розвитку творчого потенціалу особистості турбує людство упродовж усього періоду його існування, розглядається у працях вітчизняних і зарубіжних учених і до сьогодні залишається актуальною. Так, проблема підготовки педагогічних кадрів, розвитку їх творчих здібностей, якостей, стилю мислення, умінь, діяльності привертала увагу багатьох відомих педагогів (Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.). У наукових доробках учених визначаються напрями, що відображають окремі аспекти проблеми дослідження, зокрема: питання професійної підготовки педагогів (В. Андрущенко, В. Бондар, Г. Васянович, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Т. Люріна, В. Молодиченко, Н. Молодиченко, А. Москаленко, Н. Ничкало, В. Огнев'юк, С. Сисоева та ін.); вивчення творчої особистості, її потенційних можливостей, здібностей, характерних рис (М. Бердяєв, І. Бех, Л. Виготський, Я. Пономарьов, В. Рибалка, Б. Теплов та ін.); розвитку музично-перцептивних здібностей (Баренбойм, Н. Ветлугіна, І. Гринчук, П. Едварде, О. Мелік-Пашаєв, В. Моляко, С. Науменко, В. Остроменський, К. Роджерс, А. Сохор та ін.); педагогічні проблеми, пов'язані з творчим розвитком особистості у процесі формування готовності педагога до музично-естетичної діяльності (Б. Брилін, В. Воеводін, О. Ковальов, Г. Падалка, О. Рудницька та ін.); дослідження ефективних шляхів і методів розвитку творчої особистості в умовах естетико-культурологічної діяльності (В. Вербець, А. Лебедева, В. Маслов, В. Мясіщев, Г. Шевченко та ін.); теорії і педагогічні технології підготовки майбутніх учителів музики (Е. Абдулін, Т. Бодрова, А. Болгарський, В. Мороз, О. Ростовський та ін.); питання розвитку музичної обдарованості, художньо-естетичних здібностей (Т. Булгакова, С. Савшинський), музичного мислення (М. Арановський, Г. Ципін), музичної пам'яті (І. Гейнріхс, О. Готсдінер,), мелодичного слуху, творчої уяви, відчуття цілого, емоційності (С. Науменко, Ю. Цагареллі), пізнавальні музичні здібності (О. Плотницька, В. Фрицюк та ін.); питання теорії та методики гри на бандурі (С. Баштан, Ж. Дедусенко, В. Єсіпок, І. Котляревський, Н. Морозевич та ін.).

Аналіз досліджень останніх років засвідчив наявність певних суперечностей, які склалися в теорії та методиці підготовки майбутніх педагогів музично-педагогічного профілю між: 1) потребою в конкурентоспроможних фахівцях із креативним стилем професійного мислення та репродуктивним характером фахової підготовки; 2) вимогами до формування мистецько-педагогічних компетентностей педагогів-музикантів та традиційними методами і технологіями їх формування; 3) потребою у забезпеченні гнучкого й динамічного характеру навчально-виховного процесу та відсутністю елективності й варіативності досліджуваної підготовки.

Об'єктами педагогічних досліджень сьогодні постають явища, пов'язані з удосконаленням змісту підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю на основі компетентнісного підходу до реалізації людинотворчої, культуровідповідної, професіографічної функціональної місії освітан в умовах вищого педагогічного закладу освіти, орієнтованого на розвиток музично-творчої діяльності та готовності до компетентного вирішення завдань з розвитку творчого потенціалу учнівської молоді.

Виділення невиділених раніше частин проблеми. На сьогодні проблема підготовки майбутніх педагогів-музикантів до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування практично залишилася поза увагою дослідників, бракує системних наукових досліджень з проблеми підготовки майбутнього педагога-музиканта як творчого педагога-бандуриста.

Мета статті – висвітлити домінантні аспекти підготовки майбутніх педагогів-бандуристів до розвитку творчого потенціалу учнів у сучасних умовах реформування вищої мистецько-педагогічної освіти України.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу джерельної бази дослідження ми дійшли висновку, що підготовка педагогів-музикантів у вищих педагогічних закладах освіти, основним змістом діяльності яких є «формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає зміну організації і змісту освіти з метою інтеграції у світовий освітній простір, оптимізацію кадрового забезпечення, комплексне вдосконалення професійної майстерності педагогів» [3, с. 23], здійснюється у відповідності до концепції фундаменталізації вищої освіти та ідеї про університетську науку як підсистему інтегрованого науково-технічного комплексу держави. Отже, потребують оптимізації завдання та педагогічні механізми творчого розвитку студентської молоді, здатної до професійного

вдосконалення та самореалізації. З огляду на це у вищих педагогічних закладах освіти особливої ваги набуває використання інноваційних методів і форм навчальної роботи, де реалізується креативний підхід до розвитку особистості, формування активно-перетворювальної позиції, розвитку творчого потенціалу особистості. Априорі, що особистість педагога творить особистість вихованця (за В. Сухомлинським). Наше дослідження спрямоване на вивчення проблеми підготовки педагога-музиканта до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять концептуальні положення теорії особистості і провідні позиції філософії та психології щодо сутності, становлення і розвитку особистості як творця (В. Андрущенко, І. Зязюн, Г. Костюк, С. Кримський, Г. Сковорода, П. Юркевич та ін.); системно-структурний і діяльнісний підходи щодо аналізу педагогічних явищ та індивідуальний і диференційований підходи до навчання в контексті сучасних теоретичних обґрунтувань інноваційного підходу до змісту та форм організації навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти з урахуванням сучасних тенденцій розвитку педагогічної теорії та практики загалом і підготовки педагогів-музикантів зокрема (О. Олексюк, Т. Рейзенкінд, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Фрицюк та ін.).

Аналіз праць учених засвідчує, що творчості як процесу діяльності людини, що створює якісно нові матеріали і духовні цінності, які є виявом індивідуальності особистості, неможливо навчити (за В. Фрицюк) [10]. Отже, виникає потреба у створенні необхідних умов для розвитку творчого потенціалу майбутнього педагога-музиканта, творча особистість якого зводиться до проблеми педагогічного таланту чи педагогічних здібностей. Звідси – вимоги до майбутнього педагога, сформований творчий потенціал якого має характеризуватися креативністю як системного (багаторівневого, багатомірного психічного утворення, що не лише включає інтелектуальний потенціал, але й пов'язане з мотивацією, емоціями, рівнем естетичного розвитку, екзистенціальними, комунікативними параметрами, компетентністю і т. д.) [1, с. 3]. Основними ознаками креативності визначено: активність, концентрованість, оригінальність, чіткість, фантазія, чутливість) [4].

Учені характеризують творчий потенціал здебільшого з огляду на творчі здібності і обдарованість. «Часто ці два поняття використовують як синоніми. Між іншим, це хоч і споріднені, але все ж різні поняття (Рубінштейн С. Л., 1946; Ільїн Є. П., 1981; Шадриков В. Д. 1982; Мантуржевська М. [Manturzevska, 1986])» [5, с. 135].

У контексті вивчення питання розвитку творчого потенціалу особистості вартісним є розгляд системи ціннісних орієнтацій, яка «концентрується навколо тріади – потенціал (можливість), енергія (діяльність), ентелехія (дійсність, результат), єдність яких проявляється в нерозривній взаємодії складових життєвої активності індивіда [9]. Творча діяльність майбутнього фахівця відбувається поетапно: «підготовка творчого задуму → визрівання творчого задуму → народження нового творчого задуму → здійснення творчого задуму → результат творчої діяльності» [9]. Особистісними підструктурами, що детермінують «самореалізацію творчого потенціалу майбутнього вчителя музики «зсередини» є: природні передумови (задатки, здібності, обдарованість, почуття ритму, мелодичний і гармонічний слух); музичний досвід (знання, уміння, навички); характерологічні особливості (інтелектуальна гнучкість, емоційна стабільність, мрійливість, жагуча захопленість, оригінальність, ініціативність, діяльна активність, самостійність, вольові та інші якості); мотивація (цілепокладання, самопрограмування, саморегуляція)» [6, с. 9].

Поняття «готовність майбутнього педагога-музиканта до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування» визначаємо як складне особистісне утворення, що містить всебічні знання суті розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування, характеризується застосуванням необхідних професійно-педагогічних умінь та навичок реалізації особистісно зорієнтованого творчого підходу до формування потенційних можливостей музично-педагогічного досвіду як основи професійного керівництва процесом розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування, спрямованого на забезпечення розвитку внутрішніх передумов учнів до творчості, формування творчих якостей особистості.

Ми схильні до думки науковців, які виділяють такі «фактори становлення, розвитку і формування творчого потенціалу, особистості педагога: мотивація діяльності і пізнавальна активність; здатність до критичного аналізу; самооцінка; дисциплінованість; толерантність; цілеспрямованість; гнучкість мислення; образність мислення; впевненість у собі; оптимізм» [6, с. 9]. Вдосконалення особистості за цими напрямками сприяє формуванню всебічно розвинутого педагога-музиканта, здатного до творчого вирішення проблем у педагогічній діяльності.

Учитель музики – це музикант і педагог в одній особі. Його творчий потенціал містить в собі музичну та педагогічно-методичну творчість. Він часто потрапляє у нетипові педагогічні ситуації, які актуалізують здатність до педагогічної імпровізації [8]. У процесі дослідження з'ясовано, що педагогічна імпровізація вчителя музики є «об'єктивною складовою навчально-виховного процесу, яка виступає засобом інтуїтивного пошуку оперативного розв'язання суперечностей між усталеними, традиційними

прийомами музично-виконавської і виконавсько-мовленнєвої діяльності та несподіваною ситуацією взаємодії вчителя й учнів, що потребує нестандартного застосування цих прийомів» [7, с. 60], винахідливістю, здатністю вільно користуватися своїми знаннями, досвідом, вмінням швидко зорієнтувати учнів на творче вирішення завдання та його реалізацію у процесі бандурного музикування. Ці навички відшліфовуються під час моделювання педагогічних ситуацій, які імітують бандурне музикування учнів.

Педагог-бандурист повинен бути ерудованим та мати знання в різних галузях науки і мистецтва, а також володіти цінними знаннями музично-теоретичних дисциплін, інструментом (бандурою), голосом, диригентськими навичками, методично правильно застосовувати новітні технології.

Творчий потенціал педагога-бандуриста об'єднує в собі різні види творчості: музично-виконавську, диригентську, музикознавчу, педагогічну, дослідницьку. Доведено, що у процесі бандурного музикування формується творчий потенціал студентів, який складається з музичної та музично-виконавської діяльності. При цьому майбутній педагог-музикант, оволодівши мистецтвом бандурного музикування, сучасними технологіями та методикою навчання учнів, набуває «розвитку і реалізації свого творчого потенціалу у практичній діяльності» [6, с. 10]. Тим паче, у студента посилюється інтерес до бандурного мистецтва як форми вираження української свідомості, чинника формування духовно-патріотичної культури.

Особливість творчого потенціалу педагога-музиканта має два різних види психологічного процесу, один з яких є педагогічною діяльністю (психолого-педагогічна взаємодія вчителя і суб'єктів навчання), а другий – специфіка художнього сприймання та виконання музичних творів (музично-психологічний процес осягнення творів мистецтв).

Висновки і перспективи подальших розвідок на пряму. Таким чином, аналіз психолого-педагогічних досліджень творчості, яка є могутнім стимулом духовного життя людини, дає нам змогу стверджувати, що творчий потенціал особистості – це інтегративна цілісність природних і соціальних сил людини, що забезпечує її суб'єктивну потребу у творчій самореалізації і розвитку. Підготовка майбутнього педагога-музиканта до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування становить цілісну, багатоструктурну систему, що відповідає меті, принципам і завданням професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів-музикантів і визначає його готовність до означеного процесу. Змістове наповнення навчальної програми вищого закладу освіти для майбутніх педагогів-музикантів (по класу бандури) дає різноманітний матеріал для розвитку творчої уяви, творчого ставлення до особистої виконавської і професійно-педагогічної діяльності майбутнього фахівця.

Отже, для того, щоб педагог зміг забезпечити успішний розвиток творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування, йому необхідно оволодіти методикою та інноваційними технологіями бандурного музикування, основними видами бандурної техніки, вокально-інструментальними навичками для відображення художнього образу, самому вільно орієнтуватися в музично-творчому процесі, розвивати і реалізовувати свій творчий потенціал у діяльності, що передбачає активізацію інтелектуального, емоційно-почуттєвого і вольового розвитку особистості.

У подальшій роботі звернемо увагу на ефективну реалізацію здібностей і творчих сил майбутніх педагогів-бандуристів у практичній діяльності з учнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барышева Т. А., Жигалов Ю. А. Психолого-педагогические основы развития креативности : учеб. пособие. – СПб. : СПГУТД, 2006. – 268 с.
2. Бодрова Т. О. Методична підготовка майбутніх учителів музики в контексті універсальних принципів загальної та мистецької освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/12976/1/Bodrova%202017%2C%20%20Polahttp/>
3. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи: навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для навч. студ. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 396 с.
4. Воеводін В.В. Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців в оркестровому класі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 20 с.
5. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одарённости. – СПб : Питер, 2009. 448 с.
6. Мороз В. В. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку творчого потенціалу молодших школярів на уроках музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Київ. міський пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка. Київ. 2009. 22 с.
7. Остроменский В. Д. Формирование музыкального познания Кишинев. 1988. 154 с.
8. Смиреньский В.М. Формування у майбутніх учителів музики готовності до педагогічної імпровізації : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 1998. – 169 с.
9. Філософія : підручник / за заг. ред. М.І. Горлача, В.Г. Кременя, В.К. Рибалка. – Київ, Харків : Консум, 2000. – 548 с.

10. Фрицюк В. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх педагогів до безперервного професійного саморозвитку : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця. 2017. 40 с.

Задоя Світлана Юріївна. Домінантні аспекти підготовки майбутнього педагога-музиканта до розвитку творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування

У статті висвітлено домінуючі аспекти підготовки майбутніх педагогів-бандуристів до розвитку творчого потенціалу учнів. Зазначено, що для того, щоб педагог зміг забезпечити успішний розвиток творчого потенціалу учнів у процесі бандурного музикування, йому необхідно оволодіти методикою та інноваційними технологіями бандурного музикування, основними видами бандурної техніки, вокально-інструментальними навичками для відображення художнього образу, самому вільно орієнтуватися в музично-творчому процесі, розвивати і реалізовувати свій творчий потенціал у діяльності, що передбачає активізацію інтелектуального, емоційно-почуттєвого і вольового розвитку особистості.

Ключові слова: підготовка майбутнього педагога-музиканта, розвиток творчого потенціалу.

Zadoya Svetlana. Dominant aspects of preparation of the future teacher-musician for development of creative potential of pupils in the course of bandura music making

The article highlights the dominant aspects of training future bandura teachers to develop the creative potential of students. It is noted that in order for a teacher to be able to ensure the successful development of creative potential of students in the process of bandura music, he needs to master the methods and innovative technologies of bandura music, basic types of bandura technique, vocal and instrumental skills to reflect the artistic image. creative process, to develop and realize their creative potential in activities that involve the activation of intellectual, emotional and volitional development of the individual.

Key words: preparation of the future teacher-musician, development of creative potential.

УДК 616.314

КОВАЛЬКОВСЬКА І.І.,
магістрантка 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогічне дорадництво),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З МОЛОДИМИ УЧИТЕЛЯМИ, ЇЇ ПРИНЦИПИ ТА ЗАВДАННЯ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Для вирішення теоретичних і практичних завдань модернізації системи професійної освіти, виокремлення тенденцій її розвитку потребують оновлення підходи до організації методичної роботи з педагогами, обґрунтування її теоретичних засад.

Основні положення про фахове зростання учителів висвітлено в положеннях Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Стратегії розвитку освіти в Україні до 2021 року, чинного Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Вагомого значення набуває проблема організації методичної роботи з педагогічними працівниками, упровадження в освітній процес досягнень передових досягнень педагогіки та кращих зразків передового педагогічного досвіду.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми особливостей і специфіки організації методичної роботи педагогів присвячено праці Ю. Бабанського, В. Вахтерова, В. Величкіної А. Іванової, П. Каптерева, М. Корф, Л. Набоки, Я. Пилиповського, М. Поташиника, С. Рачинського, Т. Рогової, О. Савченко О. Сидоренко, В. Сухомлинського та інші.

Формулювання мети статті – проаналізувати методичну роботу з молодими учителями, її принципи та завдання у середній школі, окреслити перспективи професійного зростання освітян у просторі методичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Поняття методичної роботи в науковій літературі трактується як цілісна система взаємопов'язаних дій, які ґрунтуються на досягненнях науки, передового досвіду й конкретному аналізі утруднень учителів, і спрямовані на всебічне підвищення професійної майстерності кожного вчителя, на збагачення й розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу школи, а в результаті – на підвищення якості освітнього процесу [1, с.12].